

KwAdrant

24^e jaargang | November 2022

Foto's: Royal VIVBuisman

Al ruim 150 jaar succesvol KWA ondersteunt Royal VIVBuisman

Royal VIVBuisman (RVB) is een klassiek Nederlands familiebedrijf dat al meer dan 150 jaar bestaat. Het bedrijf is onderdeel van Van Ballegooijen Foods en exporteert boter en boterproducten over de hele wereld vanuit vestigingen in Zelhem en Wijk en Aalburg. KWA ondersteunt RVB integraal op het gebied van duurzaamheid, arbo, energie en milieu. Maak kennis met RVB.

CEO Bart Van Belleghem en manager Maintenance & Engineering Chris Memelink leggen uit waarom RVB al ruim 150 jaar succesvol is: "Boter heeft een unieke smaak. Ons bedrijf wil die unieke smaak de wereld in brengen. Onze geklaarde boter - ghee - is een sterk merk in het Midden-Oosten, de Nederlandse consument zou onze boterkerstmannetjes kunnen herkennen. Daarnaast leveren wij grondstoffen aan onder andere de bakkerij- en chocolade-sector. RVB richt zich op kwaliteit en niet zozeer op volume. Dát karakteriseert ons."

Hoe gaat RVB om met de uitdagingen in deze tijd?

"De laatste tien jaar zijn we verwend geweest met relatief lage energieprijzen. En dat de huidige forse prijsstijgingen impact hebben, is een feit. Toch maken wij ons geen grote zorgen. Met een CO₂-roadmap kijken we

voort, we voeren besparingen door en sturen op processen, en daarmee hebben we grip op de toekomst. We zijn eraan gewend dat de grondstofprijzen voor onze producten altijd al op en neer gaan. Echter, wat uniek is aan de huidige situatie is dat de melkprijs al zes maanden hoog is. Aan de andere kant: dat betekent dus dat onze voorraad tweemaal zoveel waarde heeft. Gelukkig is de financiële positie van RVB robuust en wij zien de toekomst met vertrouwen tegemoet", zegt het duo.

De wetgeving wordt steeds strenger; ook bij RVB?

Energiebesparing, stikstofnormen, geluids-zoneringen, de wetgeving lijkt steeds strenger te worden, ervaart RVB dat ook? "Regelmatig komt het bevoegd gezag langs voor een controle. Dat legt druk op de organisatie. Gelukkig kunnen we KWA inschakelen op verschillende vraagstukken. Sinds dit jaar hebben we een HSE-officer in dienst die zich bezighoudt met dergelijke vragen én we blijven natuurlijk de ondersteuning van KWA inroepen."

Tot slot: "Al met al zet KWA zich breed in bij RVB. Voor ons is

KWA een gedegen partner die goed in de inhoud zit op het terrein van Arbo, energie en milieu. KWA kent ons en dat is fijn. Dat scheelt tijd. KWA denkt in het hier en nu na over praktische oplossingen en denkt samen met ons verder vooruit", besluit het tweetal.

Drie projecten

Vergunning voor tankenpark

Een interessant project is de aanleg van een tankenpark in Zelhem. Door in te spelen op ontwikkelingen in de markt is een nieuw tankenpark gerealiseerd aan de overkant van het bedrijventerrein op een nieuw aangeschaft stuk grond. KWA heeft RVB ondersteund bij het in kaart brengen van de milieu-impact hiervan, het aanpassen van het bestemmingsplan en de complete milieuvergunningaanvraag. "KWA wist ons goed te navigeren door de complexe situatie en de communicatie met het bevoegd gezag. Die hulp was echt nodig. Na drie jaar staat het tankenpark er, ook dankzij de deskundige inzet van KWA."

Roadmap CO₂-reductie

De overheid heeft forse ambities wat betreft CO₂-reductie. Recent heeft RVB samen met KWA een langetermijnvisie en CO₂-roadmap opgesteld. Het belangrijkste doel: het huidige

gasverbruik reduceren door elektrificatie van processen. "Wij willen ruim vijftig procent van ons huidige gasverbruik verminderen in 2030 door een 'energieplein' te bouwen, waarin alle koude en warme processen bij elkaar komen en worden geïntegreerd. Daarnaast voeren we energiebesparingsmaatregelen door waar dat kan."

Waterzuivering voor locatie Zelhem

Een van die warme processen is het afvalwater: "Het afvalwater is warm, dat zie je extra goed als er sneeuw ligt. In het productieproces winnen we zoveel mogelijk warmte terug, maar desondanks heeft het afvalwater een hogere temperatuur. Die warmte willen we gaan hergebruiken. We willen meer grip krijgen op ons watergebruik en afvalwater door te anticiperen op de pieken en dalen, omdat de eisen rondom waterlozingen strenger worden. Om dat allemaal te realiseren, zijn we van plan om te investeren in een nieuwe waterzuivering. Op basis van de expertise op het gebied van energie, water, afvalwater en procestechneik heeft KWA een plan geschreven om onze doelen integraal mee te nemen bij het ontwerp van de nieuwe waterzuivering."

Adviseur

Hannah Meijer

033 422 13 89
ham@kwa.nl

Adviseur

Klaas de Jong

033 422 13 62
kdj@kwa.nl

Veiligheid

Meer veiligheid voor medewerkers
Lees verder op pagina 3

Compliance

Omgevingswet weer uitgesteld
Lees verder op pagina 5

Energie

Energiebesparingsplicht: aan de slag
Lees verder op pagina 7

WORD EIGENAAR VAN JOUW TOEKOMST

Zelfstandig aan de slag als bedrijfsadviseur?

Lees verder op pagina 8

Duurzame productie bij Hordijk Verpakkingen

Hordijk Verpakkingen bestaat dit jaar 100 jaar én mag zich sinds 11 mei de Koninklijke Hordijk noemen. In de twee vestigingen in Zaandam worden thermogevormde verpakkingen geproduceerd voor de fresh-foodindustrie. Dat zijn simpel gezegd de doorzichtige plastic bakjes die u bijvoorbeeld in de supermarkt aantreft. Bij de productie ervan staat, naast veiligheid, duurzaam ondernemen op nummer 1.

De relatie tussen Hordijk en KWA gaat lang terug, geen 100 jaar maar ze kennen elkaar al uit de tijd dat KWA nog Krachtwerktuigen heette, weten Fons Groenen en Govert van Bodegom. Zij zijn respectievelijk technisch directeur en QA Manager. Hordijk wilde een aantal jaren geleden het ISO 14001 certificaat invoeren, het

milieumanagementsysteem, en zocht voor de ondersteuning hierbij contact met KWA. Ook CO₂-reductiemanagement werd meegenomen in de certificering.

Fons en Govert vertellen over het proces: "Hordijk staat voor duurzaam produceren, daarom zetten we in op 100 procent recycleren van de kunststof die we gebruiken,

en op CO₂-reductie. KWA heeft voor dat laatste de mooie tool Energie- & CO₂-aspectenregister ontwikkeld. Dit Energie- & CO₂-aspectenregister maakt het mogelijk te monitoren hoe het met onze footprint staat. We vinden het een goede aanvulling op waar Hordijk al mee bezig is." Naast alle verplichtingen waar Hordijk

aan moet voldoen, vragen hun klanten steeds vaker hoe het bedrijf bezig is met duurzaamheid. "Via het Energie- & CO₂-aspectenregister kunnen we direct onze CO₂-footprint aan onze klanten laten zien. We willen deze footprint binnen de komende vijf jaar halveren. Hoe we dat gaan halen? Onze belangrijkste conclusie is dat we fors moeten inzetten op het recycleren van de kunststoffen. We willen toe naar 100 procent circulair, 'tray to tray' zogezegd. Daarnaast liggen er nu 4.000 zonnepanelen op de locatie Zaandam, we kijken of we de overige lege daken ook kunnen vullen."

Adviseur

Wobbe van den Kieboom

033 422 13 42
wki@kwa.nl

ATEX-trainingen voor Waterschap Vechtstromen

Explosiegevaar bij een waterschap? "Ja, dat speelt ook bij ons", zegt Ben Mittendorff. Hij is senior Adviseur Arbeidsomstandigheden bij Waterschap Vechtstromen in Overijssel en een deel van Drenthe en legt uit waarom hij en zijn collega's ATEX-trainingen volgen bij KWA.

"Ons waterschap heeft in Emmen en Hengelo zogeheten vergisters in gebruik. Daar wordt slib vergist, wat biogas oplevert. Met dat biogas wekken wij warmte en elektriciteit op voor ons zuiveringsproces. In Hengelo kunnen wij zoveel produceren dat wij het deel dat wij zelf niet gebruiken terugleveren aan het elektriciteitsnetwerk. Hiermee kunnen ongeveer 3.000 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. Het vergisten van slib is een biologisch proces en het biogas is explosiegevaarlijk. Maar ook in gemaalkelders kan er door biogas explosiegevaar zijn. Vandaar dat medewerkers die aan of met deze installaties werken elke vijf jaar een bijscholing krijgen om de kennis en vaardigheden weer op te frissen en te horen wat de laatste stand van de inzichten, wetenschap en techniek is", legt Ben uit.

Het waterschap kwam bij KWA uit: "Naast de beste prijs-kwaliteitverhouding sprak de praktische aanpak ons aan. De ATEX-trainingen zijn vervolgens op maat gemaakt voor ons waterschap." In totaal worden er momenteel zo'n 70 medewerkers getraind met (deels) verschillende werkvelden. "We hebben vijf groepen gemaakt: de **eerste** met operators en projectleiders die volstaan met de basiscursus van één dag. **Groep twee** volgt de driedaagse cursus voor engineering. De **derde groep** behelst de driedaagse cursus voor onderhoudsmedewerkers elektro en procesautomatisering. De **vierde groep** volgde de tweedaagse cursus voor onderhoudsmedewerkers werktuigbouw/mechanisch. De **vijfde groep** omvat de tweedaagse cursus beheerders en de arbomedewerkers. In de meerdaagse op maat gemaakte verdiepingscursussen voor

specialisten is de basis vervlochten, en wat ons betreft geeft dat een meerwaarde."

Wat zijn tot nu de ervaringen? "Positief. Het leuke is dat we in de eerste groep meteen zagen dat er allerlei discussies ontstonden. Dit leidde tot aanpassingen in de werkwijze bij bepaalde processen. Omdat het uit de groep zelf komt, is er meer draagvlak en dat is natuurlijk heel positief. Vanuit de tweede groep hoor ik zaken als: zinvol, leuk en interactief. Mensen diepen leerstof uit. Groep drie loopt nog, maar ook daar horen we positieve geluiden."

De medewerkers van het waterschap bereiden zich op de ATEX-trainingen voor via e-learnings. Deze digitale trainingen volgden zij achter de pc op eigen tijd en locatie. "Mooi dat het zo kan, want medewerkers krijgen

zo alvast wat theorie en begrippen mee. Iedereen is daarmee goed op de hoogte dankzij de e-learnings en kan dus dieper op de materie ingaan tijdens de live dagen."

Adviseur

Fokko van de Koppel

033 422 13 78
fk@kwa.nl

Adviseur

Jerry Kamperveen

033 422 13 94
jka@kwa.nl

Brzo
werkgroep

KWA faciliteert sinds 2016 de Brzo-werkgroep. In deze netwerkgroep wisselen leden kennis, inzichten en ervaringen uit met als doel om van elkaar te leren en elkaar te versterken. Vanaf 2023 breiden we de werkgroep uit met ARIE-plichtige bedrijven. Voor meer informatie en lid worden, kijk op brzowerkgroep.nl.

Nieuwe ARIE-regeling

Meer veiligheid voor medewerkers

De huidige bescherming van werknemers tegen zware ongevallen met gevaarlijke stoffen laat volgens de overheid te wensen over. De huidige ARIE-regeling (Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie) blijkt onvoldoende veiligheid te bieden en is lastig te handhaven. Met de nieuwe ARIE-regeling, die 1 januari 2023 ingaat, wil de overheid werknemers beter beschermen tegen risico's van het werken met gevaarlijke stoffen.

Daarom is in 2021 een nieuwe opzet van de ARIE-regeling gepubliceerd. Deze nieuwe regeling heeft als doel werknemers beter te beschermen tegen zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen een rol spelen, en de gevolgen daarvan. De systematiek is vergelijkbaar met die van Brzo 2015. Afhankelijk van de hoeveelheid en de aard van de gevaarlijke stoffen moet een bedrijf beheersmaatregelen nemen. Na het Arbeidsomstandighedenbesluit is nu ook de Arbeidsomstandighedenregeling praktisch ingevuld. In dit artikel geven wij u een update van de laatste ontwikkelingen.

Onze belangrijkste boodschap is: kijk of uw bedrijf nu wél onder de ARIE-regeling valt, als dat eerder niet het geval was. Of kijk, als u al onder de huidige ARIE-regeling valt, of de voorwaarden zijn veranderd.

Aandachtspunten

- De huidige ongeveer 400 Brzo-bedrijven vallen sowieso onder de ARIE-regeling. Dat betekent dat ze een kennisgeving moeten doen bij het bevoegd gezag, ditmaal bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. Dat gebeurt dus niet automatisch! KWA kan u daarbij ondersteunen.
- Daarnaast zijn er nog zo'n 200 tot 300 bedrijven die met ingang van 2023 ook onder de ARIE-regeling gaan vallen.
- Er is een lijst met drempelwaarden voor categorieën van gevaarlijke stoffen en één voor individuele stoffen (de lijst staat op de KWA-website). Staat uw vergunning u toe meer gevaarlijke stoffen in huis te hebben dan de drempelwaarden aangeven, dan valt uw bedrijf onder de nieuwe ARIE-regeling.

Een ratjetoe was ooit om op te eten

Terwijl ik de artikelen van deze KWAdrant doorblader, zie ik een grote verscheidenheid aan soorten projecten langskomen. Hier word ik blij van want het toont de grote breedte van de specialismen die wij in huis hebben. Maar een collega noemde dit gekscherend een ratjetoe. Deze opmerking bleef bij mij hangen. Een ratjetoe klinkt in onze oren negatief, een zootje bij elkaar geraapte zaken, zonder enig verband. Ik vroeg mij af of dit zo is en ben in de etymologie van het woord ratjetoe gedoken. Het woord ratjetoe komt van het Franse ratatouille: een mengmoesgerecht van meerdere verschillende groenten. Het is een samenspel van op zichzelf lekkere groentesoorten, die samen een nog veel smakelijker gerecht vormen.

Zo gezien is de term ratjetoe voor onze projecten nog niet eens zo'n gekke benaming. Onze specialismen en projecten zijn in zichzelf waardevol voor onze klanten en daarmee helpen we graag. Als we onze specialismen echter samen laten werken en in samenhang multidisciplinair inzetten komen onze adviezen nog beter tot hun recht. Dit laten de integrale projecten van bijvoorbeeld VIVBuisman en Bosan in deze KWAdrant zien. De term ratjetoe is dus eigenlijk zo gek nog niet. Het is een echte geuzennaam. In samenhang komt het advies nog beter tot zijn recht: samenwerking binnen KWA om het mooiste gerecht voor onze klant te krijgen: Eet smakelijk!

Directie KWA Bedrijfsadviseurs

André Lokhorst
033 422 13 23, al@kwa.nl

Bas Oldenhof
033 422 13 41, bo@kwa.nl

Adviseur

Gerard Oude Wesselink

033 422 13 43
gow@kwa.nl

Adviseur

Erik Bleichrodt

033 422 13 90
ebl@kwa.nl

Adviseur

Walter IJbema

033 422 13 53
wij@kwa.nl

Stikstofuitstoot: wat is nog wél mogelijk?

De discussies over stikstof blijven in het nieuws. Bij de boeren is dit nu het meest zichtbaar, maar ook binnen het bedrijfsleven leeft het enorm. In dit artikel kijken we naar actuele ontwikkelingen rondom de stikstofuitstoot binnen bedrijven.

Een deel van de discussies zijn ontstaan doordat bijvoorbeeld milieubewegingen rechtszaken hebben aangespannen tegen bedrijven en overheid. De rechter deed

vervolgens uitspraak en dat heeft consequenties voor andere situaties. Mochten bedrijven in eerste instantie intern salderen met niet benutte emissieruimte, een

uitspraak van de rechter zorgde ervoor dat dit niet zonder meer is toegestaan.

Onzekerheid bij bedrijven

In de praktijk merken we dat de huidige ontwikkelingen en uitspraken voor onzekerheid zorgen bij bedrijven. Want wat mogen ze nog wel, en wat niet? Een voorbeeld: een bedrijf moet nu kijken naar natuurgebieden tot 25 km rondom het bedrijf. Misschien wordt dat wel 40 km, of 60 km, wie zal het zeggen? Een ander voorbeeld betreft een bedrijf in de buurt van het Naardermeer, wat is opgericht in 1995 en beschikt over een milieuvergunning. Het bedrijf heeft echter geen natuurvergunning, want dat was destijds volgens de overheid en het bedrijf niet nodig. Het Naardermeer is sinds 1994 aangewezen als natuurgebied. Het uitgangspunt van het huidige beleid is dat je niet meer stikstof mag uitstoten dan je in 1994 deed. In dit geval betekent het daarmee concreet nul stikstofuitstoot, dus geen rechten. Betekent dat sluiting van het bedrijf?

Wat het meest lastig is voor veel bedrijven, is de onzekerheid. Wat gaat de rechter beslissen en hoe wordt wetgeving geïnterpreteerd? Bedrijven willen investeren en gaan verder

kijken, misschien naar een andere provincie of zelfs een ander land.

KWA helpt inzicht te krijgen

KWA ondersteunt bij het krijgen van ten eerste inzicht, waar sta je nu als bedrijf? Wat zijn de vergunde rechten, hoeveel stikstofuitstoot-ruimte heeft u nodig, ook bij eventuele uitbreiding? Wij hanteren de actuele regels en het rekenprogramma. Daarbij pluizen we vergunningen uit, zo nodig ook die uit 1979, en overleggen wij met het bevoegd gezag. Eventueel schakelen we collega's in met kennis van stookinstallaties, energiesystemen enzovoorts om eventuele reductiemogelijkheden te bepalen. Alles wat nodig is voor een bedrijf om binnen de wettelijke kaders te kunnen functioneren en meer. Wij denken dat er meer mogelijk is dan aanvankelijk lijkt en we helpen bedrijven te kijken naar wat wél kan. Neem contact op als u meer wil weten.

Adviseur

Louis van Deutekom

033 422 13 84
lvd@kwa.nl

Strategisch Meerjarenplan Compliance ontwikkeld door KWA

Om in de toekomst te voldoen aan de Europese duurzaamheidsdoelstellingen en in compliance te blijven, ontwikkelde KWA voor bedrijven het Strategisch Meerjarenplan Compliance (SMJP Compliance).

Het SMJP Compliance geeft inzicht in de toekomstige wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid, milieu, Arbo en energie om goed voorbereid te zijn op de noodzakelijke maatregelen en het voorkomen van onverwachte financiële uitgaven. Door alle (komende) wet- en regelgeving en de wensen van stakeholders is verduurzaming steeds belangrijker voor organisaties. In de Europese Green Deal zijn reductiedoelstellingen geformuleerd voor alle milieuthema's.

In het Fit for 55-pakket zijn de doelstellingen van reductie van broeikasgassen verder aangescherpt met een reductie van 55% in 2030. De stip op de horizon waarin Nederland zichzelf ten doel heeft gesteld om CO₂-neutraal én volledig circulair én gifvrij te zijn is 2050. De opgave voor de toekomst is hierdoor groot. Investerings die nu gedaan worden, dient u slim te kiezen: gezien de beperkte tijd is er vaak maar één vervangingsmoment tussen nu en 2050. Om uw bedrijf te helpen met het

bepalen en halen van uw duurzame doelen werken wij vanuit onze visie: het KWA Vliegwielt Duurzaam Ondernemen. Dit is een gestructureerde langetermijnaanpak om duurzaamheid succesvol en blijvend te integreren in uw bedrijfsprocessen.

Binnen het Strategisch Meerjarenplan Compliance worden drie stappen doorlopen om te waarborgen dat u in compliance blijft en uw duurzame doelen haalt. In stap 1 wordt vastgesteld welke huidige en toekomstige wet- en regelgeving voor uw bedrijf relevant is. Ook wordt hierin aandacht besteed aan toekomstige eisen en scenario's als het Nationaal Programma Landelijk Gebied (reductie stikstofuitstoot), ontwikkelingen in de markt,

milieuvergunningen en omgevingsbelangen. In stap 2 wordt een selectie gemaakt van (strategische) omgevingsfactoren en relevante geldende (ontwerp) wet- en regelgeving welke voor uw organisatie van toepassing zijn, met name vanuit de EU Green Deal en Fit for 55. Hierbij worden de 'wat?' en 'consequenties' specifiek gemaakt en wordt op hoofdzaken vastgesteld welke acties nodig zijn om te voldoen aan de vastgestelde verplichtingen (compliance). In stap 3 worden de vervolgstappen besproken. Hierin ligt de focus op concrete uitvoeringsplannen, de te nemen maatregelen en de planning, zodat u uitstekend voorbereid bent op de toekomst en uw duurzame doelen haalt. Vandaag en overmorgen.

Adviseur

Jan van Pelt

033 422 13 81
jvp@kwa.nl

De Omgevingswet... weer uitgesteld, maar bereid u voor

'De grootste wetwijziging sinds de Grondwet'. Zo wordt de invoering van de nieuwe Omgevingswet genoemd (op waarschijnlijk 1 juli 2023). Een flink statement. En nog belangrijker: wat betekent die nieuwe wet voor uw bedrijf? Bent u er al mee bezig? Hoe dan ook: KWA staat u bij. Onze experts Jette Muijsson en Mieke Lucas leggen het waarom en hoe uit.

We gaan terug naar de basis, waarom is deze nieuwe wet nodig? "De aanzet tot de Omgevingswet stamt uit 2011. De reden is de sectorale wetgeving. In normaal Nederlands: bedrijven weten vaak niet waar ze aan toe zijn door al die verschillende wetten en regels. We hebben het over zo'n 40 verschillende wetten, en nog

meer besluiten en regelingen. Vandaar deze nieuwe wet die moet zorgen voor een complete wetgeving over de fysieke leefomgeving.

Knelpunten in kaart brengen

De nieuwe Omgevingswet dus. Wat is het allerbelangrijkste hiervan? Jette en Mieke

hebben een paar adviezen: "Als allereerste: laat u niet gek maken. Op 1 juli 2023 worden we niet wakker in een andere wereld, staat uw bedrijf er nog steeds en kunt u blijven produceren. Er geldt overgangsrecht en dat zorgt voor continuïteit. Vanaf de inwerking-treding van de wet gaan we met z'n allen praktijkervaring opdoen. De discussies met het bevoegd gezag komen vanzelf, jurisprudentie volgt, de praktijk moet zich uitkristalliseren. Aan de andere kant: niks doen is geen optie. Ga inlezen, volg een training bij KWA of laat door ons een Omgevingswetscheck doen. Dan brengen wij de situatie, eventuele knelpunten of vragen in kaart voor uw bedrijf. Belangrijk is ook dat u contact zoekt met uw gemeente en zorg ervoor dat u meedenkt over de lokale plannen als de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Participatie is één van de speerpunten in de Omgevingswet."

Beleidsneutraal ja of nee...

"Volledig beleidsneutraal, zoals de overheid aangeeft, is de Omgevingswet niet. Er zijn verschuivingen in ondergrenzen en definities veranderen: zit bijvoorbeeld een bepaalde hoeveelheid stof nu in een verpakking, dan kan het straks worden gezien als opslag-tank. Dat soort dingen halen wij nu uit de

wetteksten, na zorgvuldig lezen, regels interpreteren en Omgevingswetschecks uitvoeren. De KWA Omgevingswetscheck is een stappenplan, waarbij we de gevolgen van de Omgevingswet voor uw bedrijf doornemen. Dan komen dit soort verschuivingen naar voren. De Omgevingswetscheck biedt daarmee inzicht in de gevolgen van de Omgevingswet voor uw bedrijf én u krijgt een plan van aanpak dat u voor kan leggen aan de overheid of een auditor."

KWA helpt bij vragen over de Omgevingswet, bijvoorbeeld met onze tool **Makeonline**, de Omgevingswetscheck of een cursus Omgevingswet. Kijk op onze website of neem contact op.

Adviseur
Jette Muijsson

033 422 13 79
jm@kwa.nl

Adviseur
Mieke Lucas

033 422 13 85
ml@kwa.nl

"Makeonline gebruiken scheelt ons veel tijd en energie"

REYM is dienstverlener op het gebied van industriële reiniging, transport en afvalmanagement. Het hoofdkantoor verhuist binnenkort van Amersfoort naar Leusden en verder heeft REYM tien vestigingen verspreid over Nederland. Zij kozen voor het KWA-platform **Makeonline** om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving. Wat zijn hun ervaringen?

Jan Thewissen is Manager Kwaliteit, Veiligheid en Milieu (KVM) bij REYM en vertelt hoe het bedrijf bij **Makeonline** terecht kwam: "Wij hadden eerst ons eigen systeem om wetgeving bij te houden maar dat raakte verouderd. In het verleden deden we al ervaring op met een voorloper van **Makeonline** en kwamen weer in contact. We vroegen ons af of én hoe **Makeonline** kon omgaan met onze verschillende vestigingen. Steven bracht ons in contact met een bedrijf met een vergelijkbare structuur en hun ervaringen trokken ons over de streep." "De introductie ging soepel. Steven kwam op bezoek en samen vulden we een vragenlijst in om de relevante wet- en regelgeving vaststellen. Het kostte daarna best wat tijd en energie op alles op te zetten en in te vullen, maar als alles staat, is het een kwestie van onderhouden. Dat onderhoud kost ons nu flink minder tijd. Via **Makeonline** ontvangen we regelmatig updates van wet- en regelgeving. Eerder zochten we die updates zelf uit en wat een klus was dat! Met

Makeonline boeken we tijdswinst: één middag en alles wat we nodig hebben, is geüpdatet. Het laatste half jaar zijn er behoorlijk wat updates van **Makeonline** geweest en de gebruiksvriendelijkheid is echt verbeterd, net als de overzichtelijkheid."

Over de inhoud: "Wetgeving is best lastig te begrijpen, neem het Activiteitenbesluit. KWA heeft een vertaalslag gemaakt inclusief acties. Wij kijken per vestiging naar de vereiste acties om te voldoen aan het Activiteitenbesluit. Er is goed nagedacht over de inrichting van **Makeonline**: we kunnen onze vestigingsstructuur erin kwijt en bijvoorbeeld meldingen sturen. Deze opzet en werkwijze past goed bij REYM en hoe wij compliance willen vormgeven. Wat wij heel goed vinden: bij audits laten we via **Makeonline** zien hoe wij borgen dat we in compliance zijn."

"Volgend jaar zetten we weer nieuwe stappen en gaan we uitbreiden naar de

Bron: REYM

Risico-Inventarisatie & -Evaluatie, het milieuaspectenregister in het kader van ISO 14001 en uiteraard is er de komst van de Omgevingswet. Geen grote Excel-lijsten meer voor ons dus, maar een overzichtelijk systeem."

Adviseur
Steven van Tilborg

033 422 13 82
svt@kwa.nl

Nieuwe website voor **Makeonline**

KWA werkt aan een nieuwe website waarmee wij ons verhaal én **Makeonline** collega's meer op de voorgrond zetten. De behoefte van onze klanten rondom onderwerpen zoals de Omgevingswet, EED en ARIE-regeling staat centraal. Nieuwsgierig geworden? Kijk dan op www.makeonline.nl

Verplicht rapporteren over impact bedrijfsactiviteiten

De Europese Unie heeft in 2021 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen. Hierin staat dat vanaf 2024 meer bedrijven verplicht moeten gaan rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu. Wat betekent de CSRD-richtlijn concreet voor uw bedrijf?

"Iedereen moet aan de slag, van grote tot kleinere bedrijven, ook als je niet direct onder de CSRD-doelgroep valt", zegt senior adviseur Imke Houben. "Want de grotere bedrijven gaan bijvoorbeeld vragen aan hun leveranciers, of ze input kunnen leveren over hun impact op mens, dier en milieu voor het CSRD-rapport van dat bedrijf. Dat betekent dus ook voor die bedrijven: in actie komen. **Stap 1** is: inventariseer welke impact uw bedrijf heeft op mens, dier en milieu én

hoe duurzaamheidsontwikkelingen, zoals verandering van klimaat, impact hebben op uw bedrijf. Die impact van buiten naar binnen en van binnen naar buiten heet 'dubbele materialiteit'. **Stap 2** is: breng in kaart wat het bedrijf nu al doet rondom MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen). **Stap 3** is de ambitie vaststellen, hoe ver wilt u gaan? Stel als **stap 4** een roadmap op naar die ambitie. KWA helpt u bij alle stappen."

Duurzaam een leven lang veilig leren bewegen

'Een leven lang veilig leren bewegen', dat is het motto van Bosan. Dit bedrijf in Haaksbergen ontwikkelt en produceert sportinstallaties en sporttoestellen voor bewegingsonderwijs en (top)sport in binnensportaccommodaties. Daarnaast verzorgen zij de volledige inrichting van sportaccommodaties.

Op een veilige manier leren bewegen en dan op een duurzame manier, dat laatste is net zo belangrijk, zegt directeur Walter van den Brink: "Wij willen duurzaam ondernemen, er is gewoon geen andere keus wat ons betreft."

Duurzame bedrijfsvoering

Bosan heeft de hulp van KWA ingeroepen om duurzaam ondernemen op de lange termijn strategisch in te vullen. Walter: "We hebben met Imke onderzocht hoe we er nu voorstaan wat betreft duurzaam ondernemen en samen naar onze ambitie gekeken. Daarna is door haar een roadmap opgesteld. Wij zeggen kort en krachtig: Bosan staat voor een leven lang veilig leren bewegen voor alle mensen in alle leeftijden. Dat doen we met een duurzame bedrijfsvoering, energieneutraal en met circulaire producten. Met een positieve

CO₂-footprint realiseren we dan circulaire sportzaalinrichting. We hebben een volledig energieneutrale bedrijfsvoering per 2050."

Hoe gaat Bosan de roadmap uitvoeren?

"We willen onze productie elektrificeren, en uiteraard duurzame elektriciteit gebruiken zoals zonnepanelen. Daarnaast gaan we onze producten zodanig ontwerpen dat we de materialen en producten na het einde van de levensduur weer kunnen inzetten, nadat wij ze hebben gereviseerd. We denken ook aan een ander en circulair verdienmodel zoals producten verhuren. Ons vervoer wordt ook duurzaam. We kijken naar alle aspecten en wat belangrijk is: al onze medewerkers hierin actief meenemen", besluit Walter.

Adviseur
Imke Houben

033 422 13 12
ih@kwa.nl

Klimaatneutrale zuivel van FrieslandCampina

Zuivelproducent FrieslandCampina is op weg naar klimaatneutrale zuivel. KWA ondersteunt hen op die weg. Klaas Vos is Global Sustainability Manager Supply Chain en legt uit welk pad het concern is ingeslagen.

"FrieslandCampina sluit van harte aan bij de klimaatafspraken gemaakt in Parijs. Wij kijken naar klimaatneutrale zuivel via drie zogeheten broeikasgas-emissiescopes: scope 1 is de emissie uit eigen energiegebruik, scope 2 is de emissie uit energie ontvangen van derden, zeg maar de elektriciteit die we inkopen en scope 3 zijn de emissies gerelateerd aan grondstoffen en dergelijke. In mijn functie concentreer ik me op scope 1 en 2. Daarbinnen willen we de CO₂-uitstoot in 2030 met 63 procent verminderd hebben ten opzichte van 2015. Onze plannen bestaan uit energiereductie

door efficiënter gebruik van onze apparatuur en het elektrificeren van processen die nu nog gas of soms olie verbruiken. Een mooi voorbeeld van dat laatste zijn de Thermal Vapour Recompression indampers. Daar gebruiken we nu nog gas om stoom te maken. We willen toe naar elektrificatie van deze indampers (en andere processen) en dan uiteraard met het gebruik van groene stroom. Uit wind en zon, maar ook energie uit mestvergisters die bij onze boeren staan. Binnen de bedrijven willen we daarnaast restwarmte opwaarderen met warmtepompen, zodat ook die energie niet verloren gaat.

Samen met KWA hebben we een energietransitieplan opgesteld voor de locatie Bedum in Groningen. Stap voor stap gaan we daar van het gas af, en dat heeft een doorlooptijd van jaren. Samen kijken we wat bijvoorbeeld het meest gunstige investeringsmoment is. Naast deze transitie helpt KWA bij de emissiehandel (ETS), een wettelijke verplichting, en ondersteunen de adviseurs bij het opstellen van jaarlijkse rapporten en volgend jaar bij de energiebesparingsplicht."

Adviseur
Bas Oldenhof

033 422 13 41
bo@kwa.nl

Nú aan de slag met de Energiebesparingsplicht

Gaat er een lichtje bij u branden bij het woord Energiebesparingsplicht? Deze plicht gaat 1 januari 2023 in. In dit artikel leggen KWA-adviseurs Fons Heuven en Berry de Jong uit wat de Energiebesparingsplicht inhoudt, wat er van u verwacht wordt en hoe u moet gaan handelen. Belangrijkste boodschap als eerste: "Ga hier snel mee aan de slag, kom nú in de actiestand".

Als eerste: wat is de Energiebesparingsplicht? Wij citeren het RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland): "De omgevingswet die op 1 januari 2023 van kracht wordt, verplicht bedrijven en instellingen om alle CO₂-reducerende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder uit te voeren. Dit is de Energiebesparingsplicht. Deze geldt voor bedrijven en instellingen die per jaar vanaf 50.000 kWh of 25.000 m³ aardgas of een equivalent daarvan verbruiken".

Hier hoort uitleg bij. Fons en Berry: "Ieder bedrijf, groot of klein (denk MKB), moet er straks aan geloven én er zijn straks geen uitzonderingen meer zoals nu: de

energiebesparingsplicht. Voor alle bedrijven die vallen onder het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) of Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) met het genoemde energieverbruik geldt deze verplichting."

Adviseur
Berry de Jong
033 422 13 44
bj@kwa.nl

Adviseur
Fons Heuven
033 422 13 37
ajh@kwa.nl

	EED	Energiebesparingsplicht		
		Energie-audit	Informatieplicht	Onderzoeksplicht
1	> 25.000 m ³ > 50.000 kWh		Ja 1-12-2023	
2	> 170.000 m ³ > 10.000.000 kWh		Ja 1-12-2023	Ja 1-12-2023
3*	> 250 FTE 50 M€/43M€	Ja 31-12-2024		

* geldt voor alle vestigingen in NL (concern)

Wat houdt de verplichting in? KWA verdeelt het in 5 stappen:

Stap 1 Wees bewust van de Energiebesparingsplicht. Misschien een open deur, maar toch. In de bijgevoegde tabel ziet u welke verplichting voor u van toepassing is en de bijbehorende deadlines.

Stap 2 Zoals is weergegeven in de tabel is er een informatieplicht en een onderzoeksplicht. De informatieplicht houdt in dat u de overheid informeert over uw energieverbruik, de uitgevoerde besparingsmaatregelen en alle maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar en minder die u nog moet uitvoeren. Met de erkende maatregelenlijsten (EML), die door de overheid zijn opgesteld, gaat u na welke maatregelen van toepassing zijn. De informatieplicht maakt u kenbaar door de EML in te vullen in e-loket van RVO. Voor energie-intensieve bedrijven geldt daarnaast de onderzoeksplicht. Deze bestaat uit een uitgebreid energiebesparingsonderzoek naar alle activiteiten binnen uw bedrijf. In de rapportage staan diverse analyses en de energiebesparende maatregelen met de bijbehorende onderbouwing.

Stap 3 U heeft een rapportage gemaakt en in stap 3 maakt u een uitvoeringsplan. De maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder en de verplichte maatregelen voegt u toe aan dit uitvoeringsplan. De terugverdientijd wordt berekend op basis van een vaste berekeningsmethodiek en energietarieven die zijn vastgesteld door de overheid. Het is toegestaan om voor de onderzoeksplicht eigen energietarieven toe te passen.

Stap 4 Tijd voor de uitvoering. Nadat u uw plan heeft ingediend bij het e-loket wordt uw plan getoetst (en goedgekeurd). De Omgevingsdienst is belast met de toetsing en hiermee maakt u eventueel aanvullend afspraken. De deadline voor het indienen is 1 december 2023. Bent u dan klaar? Nog niet helemaal, op 5 december 2024 moet u de EED energie-audit opnieuw indienen. Wij adviseren dit te combineren met de Energiebesparingsplicht. Door dit in één keer te doen, scheelt het u tijd en geld. Bovenstaande stappen moet u elke vier jaar herhalen. Vergeet dus niet de verplichte maatregelen ook uit te voeren volgens uw uitvoeringsplan!

Stap 5 Voor stap 5 nemen we u mee naar 2030 en 2050: stel een langetermijnvisie en roadmap op. We hebben het over de energietransitie, nul CO₂-uitstoot en 100 procent duurzame energie in 2050. 2050 is overmorgen, zegt KWA. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, is het belangrijk om te bepalen hoe u in de nabije toekomst omgaat met uw energieverbruik en investeringen om in de toekomst niet voor verrassingen te komen staan.

We herhalen het nog een keer: kom nú in actie om alle stappen op tijd te doorlopen. KWA helpt u bij alle vragen en bij alle stappen in het traject.

Veilig aan de slag dankzij e-learnings

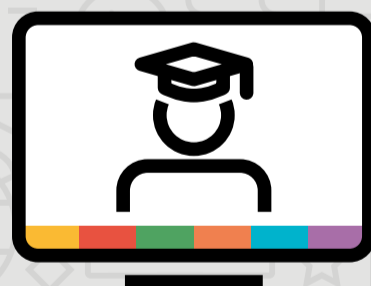
Uw medewerkers moeten veilig kunnen werken. Behalve dat u ze een veilige en prettige werkomgeving wil bieden, is dit wettelijk vereist. Een Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) helpt u daarbij en is óók wettelijk verplicht.

Uw medewerkers moeten worden voor-gelicht en onderricht over de aanwezige risico's. Het trainen van mensen is regelmatig een uitdaging. Zo is er in veel gevallen weinig tot geen tijd om mensen te trainen, maar moeten ze het liefst worden ingezet. Dit kan ertoe leiden dat nieuwe medewerkers niet op de hoogte zijn van risico's die ze tijdens het werk lopen en hoe ze hiermee om moeten gaan.

Om het spanningsveld tussen informeren, leren en tijdgebrek te reduceren heeft KWA samen met onze partner Précon een aantal e-learning modules ontwikkeld. Deze 'bewustwordingsmodules' geven medewerker(s) inzicht in de risico's en geven

handvatten mee om hier op een juiste en veilige manier mee om te gaan. En vooral op een moment dat het de medewerker uitkomt, omdat het flexibel te plannen is. Zo borgt u dat medewerkers op een gemakkelijke en laagdrempelige manier leren en op een veilige manier aan de slag kunnen. U kunt onder andere kiezen voor: Opslag en vervoer gevaarlijke stoffen, Vertil je niet, en Awareness Explosieveiligheid. De overige e-learnings staan op onze website.

Adviseur
Fokko van de Koppel
033 422 13 78
fk@kwa.nl

E-learnings

- Zicht op voortgang voor cursisten en organisatie
- Certificaat
- 3 jaar geldig

- Tillen**
- Gevaarlijke stoffen**
- Auditvaardigheden**
- Veilig aan de slag**
- Transport gevaarlijke stoffen**
- Legionella**
- Atex**

Platforms

Leden van deze werkgroepen ontmoeten elkaar regelmatig op locatie en soms ook online.

Kijk op de websites voor meer informatie.

Brzo werkgroep
secretariaat@brzowerkgroep.nl
www.brzowerkgroep.nl

Bijeenkomst
4 april 2023

KAM contactgroep
secretariaat@kamcontact.nl
www.kamcontact.nl (daarnaast online bijeenkomsten)

Bijeenkomst
18 april 2023

BNET bedrijvennetwerk energietransitie
bnet@kwa.nl
www.bedrijvennetwerkenergietransitie.nl

Bijeenkomst
20 april 2023

Elkaar ontmoeten op KAM-event

Hoe vindt u het om als verantwoordelijke voor Kwaliteit, Arbo en Milieu niet alleen te staan? Om samen met vakgenoten te sparren en je te laten inspireren? Sparren over deze werkvelden met interessante thema's kan tijdens een KAM contactdag.

Onlangs vond de KAM contactdag plaats bij Antropia in Driebergen. Wietze Smid, strategisch communicatie professional en o.a. docent bij Nyenrode Business Universiteit, nam de aanwezigen mee in de wereld van stakeholdermanagement. Naast zijn boeiende verhaal, met diverse praktijkvoorbeelden, gingen we in kleine groepjes met elkaar aan de slag met een praktijkcase. Hierdoor kon ieder zijn praktijkervaring delen en van elkaar leren. Meer op kamcontact.nl

"Heel informatieve en goed georganiseerde dag. Locatie ook prima met goed verzorgde lunch en heerlijk diner."

Brigit Kusters, KAM-coördinator
Laarakker Groenteverwerking

"Ik heb er in ieder geval weer wat van opgestoken en ben altijd blij weer even met mede-KAM'ers te kunnen sparren."

Wendy van Kampen, KAM adviseur
GAD Gooi en Vechtstreek

Even voorstellen

In elke KWADRANT stellen wij onze nieuwe medewerkers aan u voor. Voor onze vacatures kijkt u op kwa.nl/vacatures

Mechteld de Jong

KWA heb ik tijdens mijn stageperiode (april - juni 2022) beter leren kennen en het was een match!

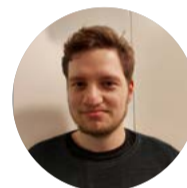

Nu ik als junior adviseur bij het team Energie en Procestechniek aan de slag ben gegaan, stel ik me graag voor. Ik heb mijn opleiding Chemische Technologie afgerond bij mijn vorige werkgever waar ik een jaar heb gewerkt als Proces Technoloog. Door mijn huidige studie in 'Environment and resource management - Energy & Climate' te combineren met dit werk kom ik weer een stap dichterbij waar ik goed in wil worden: het verduurzamen van de industrie.

Functiegebied:
Energie en Procestechniek
Vorige werkgever: Jopen Bier

Berten Plankeel

In december start ik als junior adviseur energietransitie. Van huis uit en tijdens mijn studie

Aardwetenschappen heb ik het belang van duurzaamheid en de benodigde energietransitie meegekregen en ik wil daar graag mijn steentje aan bijdragen. Mijn specialisatie tijdens de studie was Geologie en Geochemie. Het is een flinke sprong die ik moet maken van mijn studie naar junior adviseur energietransitie. Ik kijk ernaar uit om nieuwe dingen te leren, nieuwe collega's te ontmoeten en aan de slag te gaan!

Functiegebied:
Energie
Opleiding: Aardwetenschappen

Kom jij het verschil maken?

Op onze nieuwe werkenbijkwa-pagina laten we zien hoe wij als bedrijfsadviseurs het verschil maken bij onze klanten. **Scan de QR-code**, zie onze vacatures en maak kennis met collega's via interviews, foto's en filmpjes. Daarnaast introduceren we de Talentpool: met activiteiten, stages, afstudeermogelijkheden en meeloopdagen voor jong talent. Ken jij iemand die bij de Talentpool zou passen? Die kan zich aanmelden via kwatalentpool.nl.

WORD EIGENAAR VAN JOUW TOEKOMST

Zelfstandig aan de slag als bedrijfsadviseur?

WERKEN BIJKWA .NL